

วันแม่แห่งชาติกับ คำสอนของแม่

นำเสนอเมื่อ : 12 ส.ค. 2551

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ วันที่ ๑๒ สิงหาคม อันเป็น “วันแม่แห่งชาติ” ด้วยนั้น

จึงขอ นำพระราชดำรัสที่ทรงพระราชทานแก่บุคคลในโอกาสต่างๆซึ่งรวบรวมมาจากเอกสารหลายฉบับมานำเสนอ เพื่อให้พวกเราได้น้อมนำ “คำสอน” ของพระองค์ท่าน ผู้ทรงเปรียบประดุจ “แม่ของแผ่นดิน” ไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัวและประเทศชาติต่อไป

- “...ความเจริญทางด้านวัตถุ ทำให้โลกของเรามีความก้าวหน้าและสะดวกสบายขึ้นอย่างยิ่ง จึงต้องนับว่า ความเจริญทางวัตถุนี้เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมากสำหรับชีวิต แต่ชีวิตของเราต้องการความเจริญอย่างอื่นด้วย คือ ความเจริญด้านจิตใจ ซึ่งสำคัญและจำเป็นไม่น้อยไปกว่าความเจริญทางวัตถุเลย...”
(พระราชโอรสในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรการศึกษาวิชาพยาบาล วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๑๐)
- “...เวลา ๕๐ ปีนั้น เป็นเวลาที่ยาวนานมากในชั่วชีวิตของแต่ละคน นานพอที่จะสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ และคุณงามความดีได้มากมาย แต่ถ้ามองย้อนกลับไปถึงอายุของชาติไทย ซึ่งเป็นชาติที่เก่าแก่ สืบเผ่าพันธุ์มาช้านานนับพันปีด้วยแล้ว ก็จะเห็นได้ว่าบรรพบุรุษของเราได้สร้างสมสิ่งที่ดี ที่งาม ที่เป็นประโยชน์ไว้ให้แก่เราลูกหลาน และแม่แก่โลก สิ่งนี้ก็คือวัฒนธรรมของเรานั้นเอง ทุกคนจึงควรภูมิใจในเผ่าพันธุ์ไทย และวัฒนธรรมอันเก่าแก่ของเรา และสำนึกว่าเป็นหน้าที่โดยตรงที่จะรักษาให้ดำรงอยู่ได้ตลอดไป...คนไทยจักต้องพึงพาอาศัยกัน เอื้อเพื่อเกื้อกูลกัน โดยเฉพาะผู้ที่มีการศึกษา มีสติ ปัญญา ความรู้ จะต้องแนะนำผู้ที่มีโอกาสได้ศึกษาน้อยกว่า ให้เขาใจถึงประโยชน์ส่วนรวมนี้ด้วย....”(พระราชดำรัสในโอกาสเสด็จงานฉลอง ๕๐ ปีโรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๑๑)
- “...ปัญญาเปรียบเสมือนแก้วอันมีค่าประจำตัวมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปัญญาเกิดได้จากการฟังครู สอน ได้อ่านประกอบ แลวนำมาคิดพิจารณาให้ถี่ถ้วน ตามคำพระทูลว่าปัญญายอมเกิดได้เพราะการฝึกฝน ผู้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แล้ว จะทำประโยชน์แก่สังคมได้ ก็โดยใช้ปัญญาเพ่งพิจารณาว่า อะไรเป็นประโยชน์และไม่เป็นภัยแก่ตนเองและแก่สังคม...”
(พระราชโอรสในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรผู้สำเร็จการศึกษา วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๓)
- “...มนุษย์เราไม่ควรจะมีการโต้ตอบกัน บาง อย่างน้อยก็เวลาสติบรรเทาฟังความทุกข์ของผู้อื่น ไม่ใช่จะกุกกักเงินๆลูๆโมบแต่หาความสุข กอบโกยหาโชคลาภสุดตนเองโดยไม่นึกถึงผู้อื่น เมื่อเราไม่ยื่นมือเขาช่วยเหลือซึ่งกันและกันแล้ว เราจะมีความสุขได้อย่างไร โลกนี้ก็จะมีความแห้งแล้ง ไร้น้ำใจ จิตใจของคนก็จะพลอยโหดเหี้ยมไปด้วยความเห็นแก่ตัว และจะขาดความสุขสงบสุขในที่สุด...”
(พระราชดำรัสในโอกาสเสด็จพระราชทานเข็มที่ระลึกแก่ผู้บริจาคโลหิตให้แก่สภากาชาดไทย วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๑๖)
- “...ในการรวมตัวกันเพื่อทำงานต่าง ๆ นั้น ย่อมจะมีปัญหาเกิดขึ้นบ้าง แต่ปัญหาใดๆ ก็ย่อม ขจัดเสียได้โดยอาศัยความสามัคคีเป็นคุณธรรมที่จะร้อยรัดให้ทุกคนเป็นหน้าหนึ่งใจเดียวกัน ขอเพียงให้แต่ละคนไม่ยึดถือ “อัตตา” คือ ตัวตนของผู้หนึ่งผู้ใดเป็นส่วนใหญ่เท่านั้น...”
(พระราชดำรัสในพิธีเปิดการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ของสภาสตรีแห่งชาติฯ วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๓๐)

จากสมุดบันทึกพระราชดำรัสพระราชทานฯที่จัดพิมพ์โดยธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม ได้แก่

- ขอยกย่องชมเชยสตรีไทยที่สามารถแสวงหาวิชาความรู้ใหม่ๆ เพื่อให้ทันกับความเจริญทางเทคนิคของโลก แต่ขอรองอย่าให้ละเลยต่อหน้าที่สำคัญที่เคยปฏิบัติกันมาแล้วในอดีต คือ การอบรมและสร้างพลเมืองที่ดีให้แก่ชาติ
- ศาสนานี้เป็นของดีแน่ จะเป็นศาสนาอะไรก็ตาม นิกายใดก็ตาม ถ้าคนไทยปฏิบัติตามโดยบริสุทธิ์ใจจริงๆแล้ว เป็นของดีต่อสวนรวม
- การแผ่เมตตาให้ผู้อื่นนั้น วิธีสำคัญได้แก่ พยายามทักท้วง ห้ามปราม ยับยั้ง ชัดขวาง ไม่ให้เขาทำผิดทำชั่ว เพื่อป้องกันเขาไว้ มิให้ต้องได้รับผลร้ายของการกระทำชั่วนั้น
- ชาวนาเป็นผู้มีบุญคุณต่อประเทศชาติอย่างใหญ่หลวง เพราะชาวนาทำให้ไทยเป็นประเทศที่สามารถผลิตอาหารเลี้ยงตนเอง เราจึงเป็นประเทศที่มีศักดิ์ศรี และมีรากฐานที่จะก้าวไปสู่ความเจริญยิ่งขึ้น
- การอนุรักษ์นั้น แม้เป็นสิ่งที่ดีมาก ที่ทุกประเทศมุ่งรักษาประโยชน์ระยะยาวของแผ่นดินและประชาชนก็ตาม แต่หากทำโดยไม่ระมัดระวังและโดยรอบคอบก็ถวน บางทีก็อาจเป็นผลเสีย เช่น กลายเป็นการรุกรานเสรีภาพ
- ถ้าเราจะให้สภาพธรรมชาติกลับคืนมาเหมือนเดิม มีแม่น้ำ ลำธาร มีน้ำจืด ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุดต่อชีวิตมนุษย์และการพัฒนาประเทศ พวกเราต้องเข้าใจและช่วยกันรักษาป่า เพื่อเราจะได้อินอากาศและความหวังร่วมกัน
- วรรณคดีก็ดี เพลงไทยก็ดี มันมีความสำคัญอย่างหนึ่ง มันแสดงให้เห็นว่าชาติของเรา หรือคนไทยเราได้มีวิวัฒนาการมาอย่างไร
- ทุกวันนี้ที่เกิดความยุ่งยากก็เพราะคนละเลยต่อหน้าที่ของตน ทางแก้ก็คือ ต้องเตือนตัวให้สำนึกถึงหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ให้ครบถ้วนเที่ยงตรง คือ ตรงต่อภาระ ต่อตัวเอง ตรงต่อผู้อื่น ตรงต่อสวนรวม ตรงต่อเหตุผล
- ผู้สำคัญตนว่ามีความฉลาดสามารถเป็นเลิศอยู่เสมอ นั่น มักพาตัวไม่รอด เพราะความสำคัญตนเช่นนั้น จะปิดบังโอกาสที่จะชวนชวย หรือได้มาซึ่งปัญญาที่สูงขึ้นไป
- ความเป็นบัณฑิตจะแสวงหาจากการเล่าเรียนวิทยาการชั้นสูงทางวัตถุเพียงอย่างเดียวไม่ได้ หากแต่จะต้องศึกษาและปฏิบัติในทางจิตใจ เพื่อให้เกิดความฉลาดรอบรู้อย่างแท้จริงด้วย
- แมคนสมัยนี้มักจะชอบพูดกันว่า อุดมคติเกินเข้าไปไม่ได้ ก็ขอให้ทำความเข้าใจให้ถูกกว่า คนเราไม่ใ้เกิดมาเพื่อกินประการเดียว หากแต่เกิดมาเพื่อปฏิบัติประโยชน์สูงสุดในความเป็นมนุษย์
- ช่วยกันสนับสนุนให้คนหนุ่มมีกำลังใจเพียรประกอบความดีให้มากยิ่งขึ้นไปอีก สามัคคีหันหน้าเข้าหากัน ร่วมแรงกันป้องกันต่อสู้บาปทุจริตและความเห็นผิดต่างๆ เพื่อแผ่นดินทองของไทย จักได้รอดพ้นจากภยันตรายทั้งปวง

พระราชดำรัสและพระราชโองการของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถตั้ง “คำสอนของแม่” ข้างต้น คงจะทำให้พวกเราที่เป็น “แม่” หรือ “ลูก” หรือเป็นทั้งแม่และลูกได้ขบคิด และคิดสอนใจในการดำเนินชีวิตที่ถือว่าควรปฏิบัติเช่นไร โดยเฉพาะใน “วันแม่แห่งชาติ” นี้ พระองค์เคยพระราชทานคำขวัญไว้สำหรับคนเป็น “แม่” ว่า “หน้าที่ของผู้หญิงอันยิ่งใหญ่ ไม่มีใครเหนือกว่าหน้าที่แม่” และสำหรับคนเป็น “ลูก” พระองค์ก็ได้พระราชทานคำสอนไว้ว่า “ให้ของขวัญวันแม่ นับแต่นี้ โดยทำดีต่อพ่อแม่ก่อนแก่เตมา ให้ท่านได้ประจักษ์รักของเรา ดีกว่าเอาของขวัญให้เมื่อวายเป็น”